

ЛЕБЕДИНСЬКІ КАТІВНИЦІ

ЛЕБЕДИНСЬКА ЗГАДКА. Пам'ятний курган із сірим гранітним хрестом на згадку про закатованих козаків

Григорій САНИЧ

В МІСТІ було знищено близько тисячі прихильників Мазепи

До кінця грудня 1708 р. в Лебедині знаходилася головна царська штаб - квартира. За місцевими переказами, цар зупинився у будинку лебединського сотника Татарчука, що знаходився в межах «великого осадного города» біля церкви Преображення Господнього (там, де зараз знаходиться будинок пожежної команди). Разом з Петром прибули Олександр МЕНШИКОВ та гетьман Іван СКОРОПАДСЬКИЙ.

В цей час, як розповідає сумський історик Олег КОРНІЄНКО, в Україні старшин і козаків, запідозрених у прихильності до Мазепи, та тих, хто не з'явився на Глухівську раду для «обрання» Скоропадського, заарештовували та гнали в Лебедин на допити. В центрі Лебедин на майдані коло Преображенського храму кати (в першу чергу Меншиков) рубали голову старшині, козакам, а також жінкам і дітям, запідозреним у прихильності до мазепинського оточення. За приблизними даними, в Лебедині загинуло близько 900 чол., в тому числі і делегація від Запорізької Січі, яка була послана до царя.

За вироками, винесеними в Лебедині, велику кількість «мазепинців» і членів їхніх родин було заслано до Сибіру. На тих, що залишились в Україні, на довгі роки було накладено особливу податкову повинність - так звану мазепщину, скасування якої, згідно свідчень щоденника генеральної канцелярії 1722 - 1723 рр., добивалася від російського уряду козацька старшина. Мазепинці, що не зазнали прямих репресій, всіляко утискалися, в першу чергу в майнових питаннях. Так, граф Павло ГОЛОВКІН привласнив собі ґрунти «зрадника» і родича сумських полковників Кондратьєвих Дмитра ЗЕЛЕНСЬКОГО на прикордонні Сумського полку та Гетьманщини в селах Костянтинівка та Хоружівка.

Безумовно, якщо різанину в Батурині ще можна якось пояснювати, посилаючись на штурм міста, то катівня в Лебедині сьогодні уособлюється з діяльністю гестапо у роки Другої світової війни.

За безвинно пролиту кров, за тортури над людьми Всевишній покарав царедворця Меншикова. При житті він бачив нещасливу долю своїх близьких. Одна дочка колись могутнього фаворита батрачила прачкою, інша - ключницею. Сам Меншиков став вигнанцем і поневірявся в Сибіру. Йому довелось власними руками вирити могилу у тундрі для своєї дружини, яка спочатку осліпла від сліз і горя, а потім померла. Для самого Меншикова життя закінчилося на безлюдних берегах сибірської річки Сосви.